

etike, moguće je ostvariti odgovorno roditeljstvo.«

Svatko tko je uključen u problematiku odgoja mladih ljudi za odgovornu spolnost, ljubav i brak, bilo u neposrednoj dnevnoj nastavničkoj komunikaciji, bilo u stvaranju filozofskih i teoloških teoretskih temelja za tu dnevnu komunikaciju, naći će u ovoj knjizi bogat izvor neophodnih podataka za svoj praktički, kao i teoretski rad.

Ivica RUŽIČKA

Vjekoslav ŠARAVANJA, *10. 000 djece bez roditelja u Domovinskom ratu*, Drugo, neizmijenjeno izdanje, Rimokatolički župni ured Glavosjek Svetog Ivana Krstitelja Gradina (Biskupija mostarsko-duvanjska), Gradina, 2002., 992 str.

Naslov nam knjige kazuje: u središtu studije su Domovinski rat i ratna siročad kao posljedak jugosrpske osvajačke najezde na Hrvatsku. Domovinski je rat svetinja. Zato ga moramo poštovati! Na stranicama povijesti hrvatske bit će zapisano da su hrvatski branitelji izvršili najčasniju zadaću — Državu su Hrvatsku obranili! Stoga je zahvaljivati im uvijek i na svakome mjestu — dužnost svakoga Hrvata i svakoga komu je Hrvatska jedinom domovinom.

Prepoznajemo da je tu dužnost u sebi osjetio i dr. sc. don Vjekoslav Šaravanja. I nju je ispunio, napisavši knjigu koja postaje trajnim spomenom o poginulim braniteljima Doma te baštinom njihovih unesrećenih obitelji, posebice hrvatske siročadi.

To je dokument o stradanjima Providnošću odabranih koji dadoše sebe za opstanak Domovine i Naroda. *Oni položše vlastite živote za ratne prijatelje svoje. Ima li uopće plemenitije ljubavi!?* I nitko, i nikada, neće moći umanjiti brojne podatke o mučenicima i ožalošćenima, o razorenim, opustošenim, poharanim domovima, o ognjištima od kojih ostaše samo zgarišta jer nam knjiga abecednim

slijedom, redom i redoslijedom donosi popise: poginulih branitelja, njihove djece te dobročinitelja *kumova*. A sve je svrstano u pet cijelosti.

U prvome su poglavlju predstavljeni *Obiteljski centar u Slavonskome Brodu i Hrvatska akcija za život*. To su udruge u kojima je don Vjekoslav Šaravanja djelovao kao stručnjak za pastoral, napose obitelj.

Naziv je druge cijelosti: *Hrvatska borba za državu i njena stalna obrana*. Započinje opisom bl. Kardinala Stepinca, zagrebačkoga nadbiskupa, mučenika, najvećega sina hrvatskoga roda. Zatim čitamo o Hrvatima u BiH u tijeku Domovinskoga rata i nakon njega, te o zločinstvima nad rodom nam hrvatskim. Objavljene su i dvije *Deklaracije*: o Domovinskome ratu i o pravima i položaju hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

Potresan je treći, središnji dio knjige. U njemu čitamo o poginulim, umrlim i nestalim hrvatskim braniteljima u Domovinskome ratu. Opisana su njihova stradanja, zabilježene župe i biskupije iz kojih su krenuli na branik Domovine. Doznajemo koje su župe i biskupije prinijele najviše žrtava na Oltar Slobode. Gledamo i snimke djece koja ostaše bez roditelja. Po nadnevcima rođenja, očito je da mnoga od njih neće moći niti upamtiti oce svoje. Strahotama nikada kraja.

Četvrto je poglavlje tijesno povezano s trećim. Popunjavaju ga podatci iz *Ministarstva hrvatskih branitelja*: sve je više nesretne djece — zamalo 12. 000 jer su u *Ministarstvu*, naime, zapisana još 1. 684 djeteta.

Peta razina svjedoči o ljubavi prema bližnjima. Djeca koja ostaše bez roditelja dobiše druge roditelje — kumove dobročinitelje. Na stotinu su stranica nanižana imena tih dobročinitelja te njihova prebivališna mjesta i države. Otkrivamo neprijepornu istinu: u tijeku rata iseljena i domovinska Hrvatska bile su sjedinjene. Hrvati u tuđini, i prostorno daleko, suosjećali su sa svojim narodom u

Hrvatskoj. Velikodušno su kao kumovi, pomagali stradaloj djeci. I još nešto neobično prepoznamo iz toga popisa: mnogi su pripadnici drugih, nehrvatskih naroda prihvaćali kumstvo za hrvatsku ratnu siročad! Koliko li dobrote i samoprijegorne skrbi za potrebite!

Strpljiv je i mukotrpan piščev rad uspio. Knjigu će od prašine zaborava očuvati krjepost nad krjepostima, svjetlo i putokaz u budućnost, a to je ljubav pre-

ma Bogu, Domovini, obitelji, a pogotovu prema djeci siročadi.

Što na kraju reći? Zahvaljujemo don Vjekoslavu za povijesno djelo! Pohvaljujemo i njegov način usporedna prikupljanja podataka iz crkvenih i vojnih izvora jer znademo koliko ga je iscrpio takav stručan rad. Stoga, piscu vijenac priznanja za darovanu nam spomen-knjigu!

Andela LJUBAS